

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי כ"ט ניסן תש"פ | דף היומי בבלי: שבת מח.

דף היומי בהלכה: מסעיף ה' עד תחילת סימן תס"ט.

מוסר: שמירת הלשון - שער התורה ויבא יוסף' עד 'וישראל'.

קנין חכמה הלימוד השבועי: מסכת אבות פרק ג משנה יג עד פרק ג משנה טו

"תרגעו, לא קורונה כלום" – יריעת הרגעה מיוחדת באספקלריה המאירה של הנהגות מרן שר התורה שליט"א | חלומו המסעיר של ד"ר מנדלסון משכונת רמות בירושלים | "הרב אהרן מרגלית ותעלומת הצוואה המסתורית" – סיפור אמיתי עם סוף מדהים | 1874

יהלומים מגדולי ישראל

נהגו האישי והמסור של רבינו העיד, כי הבחין לא פעם שדווקא בזמנים בהם מסביב כולם לחוצים - נוהג רבינו בסבלנות ויישוב הדעת כפול, ואדרבה, מראה בכוונה תחילה כי אין להילחץ ולמהר...

כיצד נישמר מטעויות קריטיות בחינוך הילדים בזמני לחץ? - יריעה מיוחדת באספקלריה המאירה של תהלוכות רבינו מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א | מתוך גיליון 'דברי שיח' לפרשת השבוע

זמן המסוגל לכעס

זמני הלחץ כלפי הילדים נחלקים לשנים: לחץ בתוך הבית ולחץ מחוצה לו. את זמני ומועדי הלחץ שבתוך הבית מכיר כל אחד: בערבי שבתות ומועדים, או בשעות הבוקר לפני היציאה ללימודים, כל בית וסדרי הלחץ שלו... חכמינו כבר הזהירו אותנו כי באותם זמנים חובה כפולה לנהוג בסבלנות. ראה במשנה ברורה הלכות שבת (סימן ר"ז סק"י) שמזהיר בהלכות ערב שבת, כי אל לו לאדם להטיל אימה יתירה בתוך ביתו, ע"ש את הקלקול שבדבר.

מעניין לציין עדות מפי נהגו האישי והמסור של רבינו, הר"ר ישעי' אפשטין שליט"א. לדבריו, הוא הבחין לא פעם כי דווקא בזמנים בהם מסביב כולם לחוצים, כמו לפני אירוע גדול - דווקא אז נוהג רבינו בסבלנות וישוב הדעת כפול. ניכר עליו כי הפזיזות היא נטע זר אצלו, וכי אדרבה, הוא בכוונה תחילה מראה שאין להילחץ ולמהר אלא יש לעשות מה שצריך ובמתנינות.

כך לדוגמא נהג באחד הימים, עת עמד לפני נסיעה ארוכה (ברחבי כמה ערים, בתקופת ערב הבחירות ברחבי הארץ), וכן

אחד המכשולות הכי חמורים, שבגיננו יחסי הורים וילדיהם נגדעים באחת, הוא על ידי התנהגות קטנה ולא נכונה בזמני לחץ. כשאדם לחוץ - הוא מלחיץ. הדברים אמורים ביום יום, אבל בעיקר בזמנים הלא שגרתיים. כשההורה מתנהג בצורה לא זהירה הוא יכול לגרום למכשול אדיר ולקרע שאינו מתאחה בהתנהגות הילד.

בדברים אלו אין חידוש, אך נתבונן כיצד אפשר להימנע בכך, באספקלריה המאירה של תהלוכות רבינו שליט"א. נדרשנו לנושא זה בעקבות בקשת רבים מקוראנו שיחי', עקב התקופה האחרונה שנועדה לנו מן השמים, בה המשפחות והילדים נצורים בבתים כל היום, ובמקרים רבים ההורים או הילדים נמצאים במתח ובלחץ מהמצב, והתגובות הבלתי צפויות יכולות להיות חלילה הרות אסון לדורות.

פשוט וכמובן, כי נדרשת זהירות בשמירה על כללי הבריאות, כמו שציותה תורה ונשמרתם מאוד לנפשותיכם, אבל המתח הקיים סביב הנושא - רחוק ממצות 'ונשמרתם', ואדרבה, זה מרחיק את הנפש משמירת התורה.

להסביר, אבל רבינו חזר על הדברים והבהיר לו כי הלחץ האמיתי צריך להיות רק מול קיום התורה והמצוות, ולא מ'מה יאמרו'...
אב נוסף נכנס אל רבינו ואמר שהוא חש כשהוא לומד עם בנו כי הדבר מלחיץ את הבן. רבינו הביט בו והבין מהשאלה כי מי שלחוץ הוא דווקא האבא, וענה קצרות: תשב ותלמד איתו בלי לבלבל את המוח (כלומר, במקום לאמץ את הראש במחשבות האם הילד נלחץ, פשוט תלמד איתו...).

כלל הדברים, להיות חכם עיניו בראשו, ובזמנים שנראה שעלול להיות לחץ ומתח, להקפיד כפלים להיות סבלני, ושלא לעשות מעשה פזיז שאת המחיר אחרי זה אי אפשר לשלם.

חלק נכבד מהלחץ מגיע ממתח. המתח מביא בעקבותיו מעשים שלילים, והתוצאות - מי יודע.

באחד מערבי ראש השנה נכנס אל רבינו בעל תוקע ותיק קרוב לשלושים שנה ותינה את צערו, שהשנה הוא מנסה להכין את עצמו ולתקוע אבל לא עולה בידו תקיעות ראיות, והוא במתח אדיר מי יודע מה יהיה בראש השנה.

רבינו הרגיעו: "אל דאגה, הכל יסתדר", וצירף ברכה חמה. "אבל מה עם המתח?" שאל בדאגה הבעל תוקע. "אהה", הרגיע אותו רבינו בנעימות, "הוא יחלוף מיד אחרי שתתקע..." הלה חיך בהבנה והרוגע תפס את מקומו. מיותר לציין כי כל התקיעות עברו בהצלחה...

(דברי שיח תזריע מצורע תש"פ)

בנסיעה הדו-שנתית שלו לירושלים עם להבחל"ח הרבנית ע"ה בחול המועד להקביל פני חמיו מרן הגרי"ש זצוק"ל. בני הבית שהתלוו היו תמיד לחוצים להגיע בזמן שקבעו לביקור, שלא לאחר רגע, ומרן שליט"א שלי ורגוע, והתארגן לנסיעה בישוב הדעת ורוגע, ובלי שום לחץ ופזיזות. ובל נחשוב שאיחרו... תמיד הגיעו בשעה היעודה, אבל את ההכנות עשה ברוגע ובלי שום לחץ. נוסף עוד דוגמא מבדיקת חמץ, אותה עורך רבינו מדי שנה בערב פסח במשך מספר שעות, במהלכן בודקים חפץ אחרי חפץ. הגבאים שמלווים את הבדיקה מעידים, כי על אף הטירחא הגדולה והמאמץ האדיר בלעבור את כל הבית, רבינו משקיע כוחות וסבלנות במידה יתירה שלא יהיה שום לחץ ומתח על אף אחד מבני הבית. אירע פעם, וכשבדק את אחד מארונות הבגדים, הוציאו את ערימת הבגדים לבדוק שאין תחתיהם שום חשש חמץ ח"ו, ומתוך מהירות החזירו את הדברים שלא לפי הסדר. נענה רבינו ואמר: צריך לסדר כל דבר במקומו שלא יהיה הדבר לטירחא עבור הרבנית (ע"ה), שכן הצער והטירחא שעלול להיות לה מזה גם הוא דאורייתא!...

"מי לוחץ אותך?"

מעניין להרחיב מעט על הלחץ: אל מעונו של רבינו הגיע בחור והתלונן שהוא מרגיש לאחרונה לחץ פנימי מאוד חזק, הוא מאוד לחוץ, ורוצה את עצמו של רבינו. רבינו הביט בו בחיך: מי לוחץ אותך, אולי תוספות קשה שאתה לא מבין?... הבחור 'ניסה'

על דא ועל הא

"האם כבר קם מי שאמר - החורבן הנורא, בעוון שנאת חינם הוא בא?! - דבריו הנוקבים של הגה"צ רבי מיכאל בער ויסמנדל זצוק"ל לאחר השואה האיומה

וכיצד הסביר את העובדה שדווקא בגרמניה עצמה ניצלו הכני הרבה יהודים?

יהודים נוספים) ונודע כאחד מגדולי התורה בארצות-הברית שאחרי המלחמה.

וכה אמר מי שחווה את השואה במכוות אש ושתה ארבע כוסות של תרעלה:

"אם ישאלו את בני אדם על מה ולמה עשה ה' ככה, לכלות ששה מיליונים מבני עמנו? יהיה מי שיתלה את הדבר בפריצות שהיתה בלבוב היא למברג - יכול להיות, אבל עדיין לא מוכרח שהחטא הזה לבדו היה המכריע להמיט את החרב הגודעת. יאמר מישהו - בוודאי אלה חילולי השבת שהיו בעיר פלונית. יכול להיות, אבל אין כל הוכחה שעל זה זעף ה'.

"אולם האם כבר קם מי שאמר: 'החורבן הנורא - בעוון שנאת חינם הוא בא?' כי לכך, יש הוכחות! כי כבר שני חורבנות גדולים

יקותיאל יהודה גנזל

כל אחד מחפש בימים האלה לדעת מה זה ועל מה זה. רמזים שונים נאמרים והלב מתעורר בנושאים מגוונים בעבודת השם. והאמת שהתעוררות היא תמיד מבורכת. תשובה ופשפוש המעשים כמוה כמצוות 'והגדת', בה נאמר 'וכל המרבה הרי זה משובח'.

מעניין אפוא להביט במסר המעורר שעבר השבוע (ביום בו ציינה המדינה רשמית את יום הזיכרון לשואה) מפה לאוזן (דרך הטלפון כמובן) ומאיש לרעהו (במרחק של 2 מטרים בלבד), מתוך ספר מפרי תנובתו של הגה"צ רבי מיכאל בער ויסמנדל זצוק"ל, המאור הגדול שהציל יהודים רבים בשואה האיומה (ואילו אנשי הציונות לא היו בולמים את פעולותיו - היה מצליח להציל מיליון

דווקא בגרמניה, שם החלו הצרות במעט-מעט והלכו והתגברו באיטיות, כך שהיתה שהות ליהודים רבים לנוס על נפשם ולהינצל, בשונה ממקומות אחרים אליהם הגיע הכורת ובאבחה אחת גדע את חייהם. "אין זה אלא משום שיהדות גרמניה היתה זהירה יותר בעניינים שבין אדם לחברו..."

אינני מצביע ואינני משווה בין השואה לקורונה, לא לחיוב ולא לשלילה. אבל בהחלט חשוב לקחת את הדברים לתשומת הלב.

(המבשר)

- של שני בתי המקדש - הגיעו בעוון שנאת חנם".
בדומה לזה התבטא רבי מיכאל בער באוזני הגה"צ רבי שמואל אונסדורפר זצוק"ל כאשר פגשו לראשונה לאחר שנות הדמים. רבי שמואל שאל את רבי מיכאל בער 'על מה עשה ה' ככה?' ורבי מיכאל בער השיבו בחריפות: "על עוונות שבין אדם למקום - הקב"ה נפרע מהאדם בשמים. ואילו על עוונות של בין אדם לחברו - נפרעים כאן, בעולם הזה".
רבי מיכאל בער הוסיף פרט מעניין: הכי הרבה יהודים ניצלו

הסיפור היומי

האיש שלף את צוואת אביו המנוח והראה לי אותה. הופיע בה פירוט רכושו של האב בהיקף של כ-11 מיליוני ש"ח, אותו חילק בין שבעת האחים, ואילו הוא - הבן הבכור - לא קיבל מאומה!! "היינו בהלם מוחלט", סיפר היהודי

**"אם לא הצלחנו למצוא נקודת זכות, זה סימן שלא חיפשנו מספיק"
הרב אהרן מרגלית שליט"א בסיפור מפעים שאינו מותיר אף קורא אדיש**

יד על דף חלק ללא שורות, היא כתובה בסדר מופתי, בכתב נקי וזורם. אני לא גרפולוג אבל גם בלי להיות גרפולוג היה לי ברור שמדובר באדם מאוד מאוד מסודר ומאורגן, ושהצוואה נכתבה לאחר מחשבה רבה ולא בסחף ספונטני או מתוך פיזור הדעת.

האבא מפרט בצוואה את הנכסים שלו, הן נכסים של הון נזיל והן קרקעות ודירות. בסך הכל הוא משאיר אחריו עיזבון בהיקף של כ-11 מיליוני שקלים. הוא מחלק את העזבון כולו בין ילדיו, ליתר דיוק בין שבעת ילדיו. לבן הבכור הוא לא מוריש מאומה! "היינו בהלם מוחלט", מספר לי היהודי. "לא רק אני אלא גם

האחים והאחיות שלי. אני עצמי הרגשתי שהאדמה רוקדת לי מתחת כפות הרגלים. מה?! למה?! איך זה ייתכן??? אחת האחיות שלי הציעה שנתעלם מהצוואה ונתחלק ברכוש שווה בשווה, אבל אני לא הסכמתי. אם זה היה רצונו של אבא נעשה כרצונו, אבל אני רק לא מבין למה זה היה רצונו. מה היה לו נגדי? וכי עשיתי לו משהו רע? אדרבה, אני הייתי הבן הכי אהוב עליו, תמיד הייתי קרוב אליו יותר מכל האחים והאחיות. למה הוא עשה לי דבר כזה?!"

במשך שעה ארוכה השיח היהודי את לבו בפני. הוא מספר לי על הבזיונות שהיו מנת חלקו, המשפחה המורחבת כבר החלה לדבר על כך, ואט אט זה מתחיל לזלוג החוצה. "אני לא שמעתי כלום", אומר לי היהודי, "אבל אני בטוח שכבר יש בחוץ אנשים 'טובים' שהתחילו לעשות חשבון שאם אבא נישל אותי מהירושה, בטח היתה לו סיבה טובה לעשות זאת.. ועדי בשמים שלא אני ולא אחים שלי מצליחים להבין איזו סיבה היתה לו! לא אכפת לי מהכסף בכלל, אני מוותר על הכסף. אבל אני רוצה להבין למה.

ההרצאה הסתיימה. השבתי לשאלות שהופנו לעברי בעקבותיה, ואט אט התחלתי לצאת מהאולם ולהתקדם לכיוון הרכב שהחניתי במרחק הליכה קצר. מרחוק אני מבחין בזוג שעומדים מתחת לעץ במקום חשוך, ראיתי שהם מחכים לי.

אני מתקרב לעברם והגברת פונה אלי ומספרת שזה עתה היא השתתפה בהרצאה ומאוד נהנתה. זה מאוד דיבר אליה ומיד בתום ההרצאה התקשרה לבעלה וביקשה ממנו שיבוא לכאן כי הם מתמודדים עם סוגיה מאוד מאוד כואבת ואולי אני אוכל לעזור להם בנושא.

הבעל, יהודי חסידי כבן 65, תלמיד חכם על פי חזונו, פותח את פיו ומספר לי סיפור מצמרר: הוא בן בכור למשפחה של 8 אחים. אביו היה אדם אמיד, אפילו עשיר אפשר לומר, והוא נפטר לפני כחודשיים. האבא היה אדם מסודר, מאוד מאורגן ומחושב. באחרית ימיו הוא השאיר צוואה בידי רב בית הכנסת, מסר לו מעטפה חתומה, ואמר לו: "כבוד הרב הצוואה שלי נמצאת במעטפה, יש לה שמונה עותקים כמספר הילדים, כל אחד מהם חתום בחתימת ידי. בבקשה ממך לאחר אריכות ימי תכנס את הילדים שלי, פתח את המעטפה בנוכחותם תקריא להם את הצוואה ותן לכל אחד מהם עותק".

"ביום השביעי של השבעה יצאנו לבית העלמין", מספר הבן הבכור, "אמרנו את פרקי התהלים כמקובל וחזרנו הביתה. בתיאום מראש הגיע הרב, וסיפר לנו שבידו מופקדת הצוואה. הוא פתח את המעטפה, והחל להקריא, ובעודו מקריא, חוורו פניו..."
תוך כדי שהאיש מספר לי את הסיפור הוא שלף את הצוואה של אביו המנוח והראה לי אותה, אני רואה צוואה שכתובה בכתב

"מאוד מאוד".

אולי בכל אופן היה פעם משהו שאתה זוכר? אולי בעבר המאוד רחוק פגעת בו קשות והוא אמר לעצמו 'ביום פקדי ופקדתי'? היהודי אוחז בדש מעילי ואומר לי: 'ר' אהרן אתה יודע כמה מאות שעות אני מנסה להיזכר אם פגעת אי פעם באבא, אני לא מצליח להיזכר, חוץ משטויות של גיל 6 7. מעולם לא פגעת בו, הייתי הכי קרוב אליו".

נמשיך... במה אתה עוסק?
"אני אברך כולל".

כל השנים היית אברך כולל?

"מהיום שאבא לקח אותי לחיידר לא יצאתי מבית המדרש. הוא אהב את זה מאוד. אני הבן היחיד שלו שנשארתי בין כותלי בית המדרש. זה גרם לאבא הרבה מאוד נחת. כשהיו לי ארבעה ילדים חשבתי אולי לצאת לעבוד, הילדים גדלים יהיה צורך לחתן אותם, ואז שוחחתי על זה עם אבא, והוא אמר לי אל תצא מבית המדרש, אני אעזור לך, אני אתן לך מלגה קבועה וגם כשיגיע זמנם של הילדים להתחתן אני אעזור לך. שב תלמד".

כמה ילדים יש לך?

"12 בלי עין הרע. כולם כבר נישאו, ברוך ה'. לפני שלוש וחצי שנים התחתן צעיר הבנים".

כשהגיעו החתונות אבא עזר לך כמו שהבטיח?

"בוודאי. אבא התעקש שאני אחפש שידוכים טובים, לכל חתונה הוא נתן לי 50 אלף דולר, חוץ מזה נתן לכל נכד עשרת אלפים שקלים. עשרת אלפים ש הוא נתן לכל הנכדים שלו לחתונתם אבל לי, רק לי, הוא גם עזר באופן אישי עם 50 אלף דולר לכל ילד, מכיון שאני הייתי היחיד שנשאר בכולל והוא גם הבטיח לי זאת. האחרים, לכולם יש משרות כאלו ואחרות וכולם הרבה יותר מסודרים מבחינה כלכלית".

גם כששער הדולר היה 4.92 אבא נתן לך 50 אלף לחתונת כל ילד?

"כן".

מתי אבא כתב את הצוואה?

"לפני שלוש שנים. היתה לו צוואה קודמת, הוא כתב כאן שהצוואה הקודמת בטלה ומבטלת, זו הצוואה הקובעת. לא ראינו את הצוואה הקודמת".

וכאן קיבלתי הדגמה אישית מה זה אלוקים ניצב בעדת א-ל. אני מנסה להשכין שלום בין יהודי כאוב לבין אביו המנוח, והנה באורח פלאי, אני שואל אותו את השאלות שמובילות אותו בדיוק לנקודה הזאת.

בזווית הפה חייכתי חיוך קל ושאלתי אותו: תגיד 50 אלף דולר כפול 12 זה 600 אלף דולר, נכון? מה שאומר שלפי שער ממוצע קיבלת יותר מ-3 מיליון שקל, בזמן שיתר האחים שלך התחלקו כולם יחד ב-11 מיליון שקל. לפי החשבון שלי אתה קיבלת בדיוק פי 2 מכל הילדים האחרים...

הוא התחיל לנוע באי נוחות, מחשב חשבונות ופתאום חייך

למה למה למה? איך אבא שלי עשה לי דבר כזה? איך? אני יודע שצריך ללמד זכות, תאמין לי שניסיתי, כבר חודשיים שאני מנסה ירדתי עשר קילוגרמים במשקל, אני לא מצליח לאכול כי אני כל הזמן חושב למה, מנסה למצוא היגיון, שיהיה לי איך ללמד זכות, אבל מאז שהייתי בן שש או שבע, אף פעם לא הכעסתי את אבא, אף פעם לא היתה בינינו אי הבנה".

"ב'שלושים' של אבא לא רציתי לצאת לקבר שלו", הוא ממשיך לספר כשדמעות בעיניו. "אני כועס על אבא. אני גם לא רוצה להיות שם בנוכחות בני המשפחה, לא מסוגל לשאת את עיני לאחים והאחיות שלי, אבל שניים מהאחים מאוד הפצירו בי ויצאתי. כשכולם התפזרו אני נשארתי, לא יכולתי להתאפק, פרצתי בשאגות, אבא! למה? תסביר למה! אבא, אתה מחויב להסביר לי! אני מבקש, אני מתחנן, אני לא יודע איך תעשה את זה אבא, איך שאתה רוצה, אבל אתה לא יכול להשאיר אותי ככה. אם לא תבוא אלי, אני אבוא אליך לשמוע את התשובה, בין כה וכה כבר אין לי טעם בחיים, אני לא יכול לחיות ככה. לא רוצה כסף, מוותר על זה, אבל אני כן רוצה הסבר, את זה אני רוצה לדעת".

עמדנו תחת פנס רחוב, מעט עוברים ושבים עברו במדרכה הסמוכה, הם הרגישו שיש שם אנשים בסערת רוחות. השעה היתה מעט אחרי 11 בלילה, אוויר קריר נשב, ואני עומד שם איתם, זוג מבוגרים ונשואי פנים. נעתקו המילים מפיו. מה אומרים לאדם שנמצא בכזו מצוקה, בכזה מצב לא פשוט?

אחרי שנתתי לו אמפתיה ובאמת הרבה מאוד אמפתיה, שירגיש שאני מזדהה אתו וחש את מצבו, שאני מרגיש את המצב הכל כך בעייתי שבו הוא נמצא, אמרתי לו תראה, אני באמת מתנצל, אני בטוח שכבר חשבת על השאלות האלו אלפי פעמים במהלך השבועות האחרונים, אבל אני יכול לומר לך דבר אחד: אתה אומר שאבא שלך היה אדם חכם. כתב היד מראה שהוא היה אדם מאוד מסודר. הוא השאיר אחריו צוואה בסלע, חתומה בשני עדים, וניכר עליה שהיא נכתבה ביישוב הדעת.

ככל שהסיפור יותר מוזר, כך לימדוני רבותי, צריך להציב סימן שאלה גדול יותר. אולי הלימוד זכות אינו קל לאיתור הפעם, אבל הוא קיים. חייב להיות שלאבא שלך היתה סיבה טובה לעשות זאת, לא ייתכן שהוא עשה זאת בלי סיבה. כל מה שאנחנו צריכים לעשות זה רק למצוא אותה.

בוא ננסה ביחד. אתה רוצה?

"כן בשמחה", הוא משיב לי.

תגיד... אבא היה במצב מיטבי מבחינה קוגניטיבית?

"כן. עד שעה לפני פטירתו המוח עבד בצורה מצויינת".

הוא היה אדם מוסרי?

"מאוד".

מחושבן?

"מאוד".

אדם ישר?

"הורדת לי סלע מהלב", הוא אמר, "לא יכולתי לסבול את ההרגשה הזאת. אבל עכשיו אני מבין שאבא נתן לי יותר מלאחרים. פי שניים בהידור, בחיי חיותו. הוא לא כעס עלי ולא ניסה להעניש אותי. להיפך. איזה יופי".

תוך כדי דיבור הוא אומר לאשתו: "בואי נעשה מלווה מלכה, נזמין את כל האחים והאחיות הגיסים והגיסות ונספר לכולם עד כמה אבא צדק, יהיה בזה כיבוד אב גדול ושלא חלילה ידברו עליו או עלי לשון הרע. אולי נזמין גם אורגן שישמח אותנו ואת ר' אהרן שישתתף בחגיגה הגדולה". אבל אני קצת הרגעתי אותו ואמרת לי: ירושה לא קיבלתם, ואתם הולכים לבזבז כסף על האורגן? ... נפרדתי מהם לשלום. הם נרגעו, היהודי הזה כבר חזר לאכול בצורה בריאה, אבל אני הפסקתי. אני לא נרגעתי. התרגשתי מאוד מהתפקיד שמילאתי בסיפור הזה. יהודי ביקש מאבא שלו שישלח לו הסברים, ואבא שלו שלח אותי.

ניסיתי להרהר ולהבין למה זכיתי להיות השליח הטוב. למה הקב"ה בחר דווקא בי, אולי כי פעמים אחרות אני עושה מאמצים גדולים להשכין שלום, ולא תמיד אני רואה תוצאות. הקב"ה נתן לי על מגש של כסף, להביא להשכנת שלום בתוך זמן קצר, בצורה פלאית ועם סוף כל כך שמח.

אבל המסקנה הכי חשובה מהסיפור הזה, שתמיד יש נקודת זכות. מה שאנחנו צריכים זה לחפש ולהמשיך לחפש עד שנמצא. ואם לא הצלחנו זה רק בגלל שלא חיפשנו מספיק, משום שתמיד תמיד ישנה נקודת זכות גם אם אנחנו מתקשים למצוא אותה בינתיים.

חיוך רחב. החשבון צודק, הוא קיבל פי שניים מכולם! אבל הוא לא רגוע. "עדיין נשאלת השאלה, למה אבא לא כתב את זה בצוואה, למה הוא לא אמר את זה בצורה ברורה. למה הוא היה צריך ככה לבזות אותי לפני כולם שיחשבו שהוא נישל אותי מהירושה?"

אני לא ויתרתי: אבא היה בטוח שאתה תבין, אמרתי לו. אדם יש לו הכרת הטוב, הוא זוכר שאבא שלו עזר לו, הוא יודע שאבא שלו נתון לנו סכומי כסף עצומים פעם אחר פעם. הנה תראה, הוא שינה את הצוואה אחרי שגמרת לחתן את הילדים, כשאבא כיסה לך את מלוא חלקך ברכושו ונתן לך כפי שמורה התורה פי שניים מהאחרים הגיע זמנו של אבא לעדכן את הצוואה ...

אז למה הוא לא כתב את זה במפורש? - על זה כבר הרבה יותר קל ללמד זכות. אולי הוא לא רצה שהאחים האחרים יקנאו, אולי הוא לא לקח בחשבון שאתה תמהר להיעלב וממילא תשכח את כל הכספים הרבים שהוא נתן לך עוד בחיי-חיותו יותר מהאחים האחרים. אולי זה היה נראה לו ברור מאליו והוא לא הרגיש צורך לכתוב דברים ברורים וידועים.

הכישלון הוא לא של אבא שלך, אלא שלך. אתה היית אמור להבין מיד את מה שמסתתר מתחת לשורות הללו, אבל לא הצלחת. אני לא מאשים אותך, זה נפל עליך כרעם ביום בהיר. לא היית מוכן לזה, הרגשות הציפו אותך ומיהרת להרגיש פגוע ונעלב, ובמצב כזה כבר קשה לחשוב ולדון לכף זכות. אבל אתה גם לא יכול ואין לך זכות להאשים את אביך.

אני רוצה לומר לציבור הקוראים היקר, מי שלא ראה את האנשים האלו כשהם שמחים ומאושרים, לא ראה שמחה מימיו.

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* שידורים חוזרים מאירועי סיומי הש"ס של 'דרשו'

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

* חדש! קבלו תזכורת יומית ללימוד הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

חור נוסף בציצית כדי לא לכעוס...

שבת דף מח

"הפנתח בית הצואר בשבת חייב"

התיקון; ולרבי שמעון פטור משום שהיא מלאכה שאינה צריכה לגופה. ואינו דומה לקורע על מנת לתפור ומוחק על מנת לכתוב שחייב לכולי עלמא, למרות שבשעת הקלקול לא בא התיקון, משום שהקלקול גורם תיקון יותר טוב לבסוף, ותיקון גמור הוא, שהרי אינו יכול לעשות את התיקון אלא על ידי הקלקול, עכ"ד. משמע לכאורה שהפנתח בית הצואר, אפילו שהוא מקלקל חייב, כי התיקון חשוב יותר מהקלקול. ולפי"ז בנידוננו שהקלקול גדול מן התיקון יתכן שפטור. אכן כל זה לדעת הרמב"ם (הובא דבריו בביאור הלכה סי' שמ ד"ה אין שוברין) שהפנתח בית הצואר חייב גם משום קורע, אולם לרש"י (מח. ד"ה חייב) שחיובו משום מכה בפטיש, כי עכשיו הוא נעשה כלי (ועיי"ש שכן פסק המגן אברהם), יתכן שאפילו שקלקל, כיון שעשאו כלי חייב.

שאלתי שאלה זו את מו"ח מרן הגרי"ש אלישיב (שליט"א) זצ"ל, והשיב: אם חור אחד נעשה במקומו אלא שהמספרים גזזו יחד עמו מקום נוסף ונעשה עוד חור, חייב על החור שנעשה במקום הנכון, שהרי את החור השני אפשר לתפור; ואם עשה את שני החורים שלא במקומם פטור, כי הוא מקלקל בכך שעשה כל חור שלא במקומו.

(חשוקי חמד)

מסופר על רבי ברוך ממז'יבוז' שחמד לקנות טלית קטן מארץ ישראל. בקושי רב עלה בידו להשיג זאת, והנה כאשר הגיע בד הצמר לידו, מסרו לתלמיד שיחתוך בו "בית הצואר" כנהוג. התלמיד קיפל את הבד על גבי השולחן, ובהיותו מקופל חתך במספרים את הבד הכפול, נמצא שנהיו בו שני חורים במקום חור אחד. התלמיד חשש מאד להראות את הטלית קטן לרבו, ובאימה וביראה ניגש בלב דופק להראות לו מה שקרה. רבי ברוך ראה את הבד עם ב' החורים, והפטיר ואמר: הרי באמת צריך כאן שני חורים, אחד להכניס בו את הראש, והשני לראות אם ברוך לא יכעס.

והנה יש להסתפק אם הקורע באופן זה בשבת חייב או לא. יש מקום לומר שנעשה כאן בית צואר, למרות הקלקול שנתלוה לבית הצואר; או שמא נאמר שמכיון שהמעשה הזה של החיתוך קלקל את הבד ושוויו ירד, ולא זאת היא דרך מלאכת מחשבת, לכן פטור. יש גם להסתפק באופן שקלקל לגמרי, דהיינו שעשה את ב' החורים שלא במקומם, דאפשר שמכל מקום קודם לא היו יכולים להלבישו ועתה תיקן במקצת, או שנאמר שכעת קילקל את הבד לגמרי, דאין לו כלל שווי.

תשובה: התוס' (קו. ד"ה חוץ) מביאים את שיטת רבנו תם שהמקלקל ומתקן תוך כדי אותה פעולה חייב, משום שלרבי יהודה המקלקל וקצת תיקן בזה חייב, כי בשעת הקילקול בא

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד...
אקטואלי ומרתק.

הצטרפו בחינם לאלפי המנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח בכל יום...

המייל היומי של 'דרשו'

"הוא נעצר במרחק מטר ממני, ואמר: 'אני נמצא למעלה במקום שאף פעם לא חלמתי להגיע אליו...' הוא תיאר קצת את מקומו המיוחד בשמים, והדגיש כי זכה לכך בגלל דבר אחד ויחיד..."

"אם אנשים היו יודעים מה מרוויחים מאמירת 'שלום' אפילו פעם אחת, הם היו הולכים מאחד לשני ואומרים 'שלום שלום שלום' - חלומי המסעיר של ד"ר מנדלסון משכונת רמות בירושלים

"ההתייחסות שלי לעניין השתנתה לחלוטין כאשר ר' מרדכי שב והופיע אצלי כעבור מספר לילות, והיה זה בליל הושענא רבה תשס"ט. כאמור, אינני בעל חלומות, אבל כאן היה מדובר במשהו מיוחד.

"ר' מרדכי נפטר כשנתיים שלוש קודם לכן, ולא חשבתי עליו במיוחד בתקופה שקדמה לחלומות. ר' מרדכי התגורר איתנו בשכונת רמות, התפללנו איתו בבית הכנסת של הרב נוימן רב השכונה או של הרב גואלמן רב קהילת 'שערי תבונה'. כמו"כ השתתפנו בשיעור דף היומי שנמסר ב'שערי תבונה' ע"י הרב משה דרוק. בכל מקום בלטה בו ההנהגה המיוחדת של הקדמת שלום לכל אדם. 'שלום עליכם', 'מה שלומכם?'... כל מי שהכירו גם לא שוכח את החיוך הנצחי שלו.

"לאחר החלום השני כבר ניגשתי לרבני השכונה ומסרתי להם את בקשתו של ר' מרדכי חשין זצ"ל, והם התייחסו לדברים בכל הרצינות. אחד הרבנים התחיל לתכנן באוזני באופן מידי כיצד הוא חושב לפעול בעניין. לאחר החג הגיע שמע הסיפור לבני משפחתו של ר' מרדכי והם התקשרו אלי אחד אחרי השני כדי לשמוע את החלום לפרטי פרטי. במשך מספר שבועות הרגשתי צורך ודחף לספר את החלום כדי לקיים את בקשתו של ר' מרדכי להתחזק בעניין אמירת שלום איש לרעהו.

"אני בעצמי נוהג לדרוש בשלום כל אדם, ולא פעם מבחין כיצד אנשים מגיבים לאיחול שלי כאילו שעומד מולם קיר... פעם עברו מולי שני בחורים צעירים, וכהרגלי אמרתי להם 'שלום'. אחד מהם השיב 'שלום' והמשיך בדרכו, כעבור כמה פסיעות חזר אלי עם פנים סמוקות ומלמל 'סליחה'... אם הבנתי אותו נכון, הרי שהוא התנצל על הטעות שלו להשיב שלום למישהו שאינו חבר או קרוב שלו...

"אני מבין את מי שמקפיד לא לומר את המילה 'שלום' לפני התפילה (ראה שו"ע או"ח סי' פ"ט סעי' ב'), אך האם גם במשך כל היום יש להתנהג כזרים אחד אל השני? ערכתי מחקר קטן בעניין וגיליתי שמי שההורים שלו לימדו אותו לדרוש בשלום רעהו, ינהג כך גם בעתיד, אך מי שהתרגל להתעלם מן הזולת בגיל צעיר, יתבייש לשנות את הרגלו בגיל מבוגר יותר".

(גליון 'איש לרעהו')

חז"ל אומרים כי הנגעים באים על עוון לשון הרע. ומידה טובה מרובה ממידת פורענות: מהמעשה שלפנינו ניתן ללמוד על הצד השני של המטבע, עד כמה גדול שכרה של מילה טובה. ליל הושענא רבה תשס"ט.

"הוא עמד במרחק לא רב ממני, אינני זוכר אם הוא הוכיח אותי במילים או שהמבט שלו בלבד הוא אשר היווה את התוכחה. 'למה לא אמרת? שלחו אותי אליך בגלל שאתה מתעסק בעניין, אך פעם שלישית כבר לא ישלחו אותי אליך'..."

במילים אלו מתאר ד"ר ר' יהודה מנדלסון שיחי, תושב שכונת רמות בירושלים, חלום שעבר עליו.

אם אתם חושבים שמדובר באיש של חלומות, כדאי שנשוב יחדיו לראשון דחול המועד סוכות תשס"ט:

מספר ד"ר מנדלסון: "בלילה הראשון של החג חלמתי כך: ראיתי מולי את ר' מרדכי חשין, יהודי צדיק משכונת רמות, רץ לכיווני ואומר 'שלום עליכם ר' יהודה'. הוא היה תוסס, חי, ועם פנים מאוד שמחות. הוא רץ לכיווני, ואני נזכרתי שהוא כבר אינו בין החיים. הרהרתי מיד לעצמי שלא כדאי לי לחבק אותו. הוא הבחין בכך ונעצר במרחק של מטר ממני. וכך הוא אמר: 'אני נמצא למעלה במקום שאף פעם לא חלמתי להגיע אליו. מקום מיוחד...' הוא תיאר עוד קצת את המקום המרום אליו הגיע בשמים, ציין כמה מהתחומים בהם זכה לפעול לטובה בעולם, אך הדגיש שהוא הגיע למקומו המיוחד בגלל דבר אחד ויחיד - 'הקדמת תמיד שלום לכל אדם. אם אנשים בעולם הזה היו יודעים מה מרוויחים מאמירת שלום אפילו פעם אחת, הם היו הולכים מאחד לשני ואומרים 'שלום שלום שלום'..."

"למה באתי אליך? שאל ר' מרדכי בחלום, 'מפני שאני יודע שאתה מתעסק בנושא אמירת שלום. באתי לבקש ממך להעביר לרבנים' - וכאן מנה שמות רבנים משכונת רמות הירושלמית - 'לדרוש בנושא זה וללמד גם את ילדיהם ונכדיהם לומר שלום לכל אדם'.

"התעוררתי ולא סיפרתי את החלום לאף אחד. אפילו לאשתי לא סיפרתי כלום. מדוע? משום שכולם יודעים שאדם חולם במה שהוא מתעסק, ואני הרי תמיד נהגתי לדרבן אנשים לדרוש בשלום אחרים. אישימו אותי שאני ממציא חלומות.

איזו מלאכה מותר לעשות בערב פסח לפני חצות?

בעשייתו, כשנעשות לצורך החג. אולם, לדעת הרמ"א, הדינים הללו אמורים ביחס למקומות שנהגו שלא לעשות מלאכה לפני חצות, שאף בהם מותר להמשיך בכל מלאכה הנעשית לצורך החג, וכן להתחיל בעשיית המלאכות האמורות; ואילו במקומות שנהגו היתר בעשיית מלאכה, מותר להתחיל בכל מלאכה שהיא, ואף שלא לצורך החג.

[שו"ע תסח, ה, ומשנ"ב כה, כו, כז רכט]

כפי שלמדנו, בערב פסח לאחר חצות אסור לעשות מלאכה האסורה בחול המועד, וישנם מקומות שנהגו שלא לעשות מלאכה גם לפני חצות.

לדעת השולחן ערוך, אף במקומות שעושים מלאכה לפני חצות, אין ההיתר אלא במלאכה הנעשית לצורך החג, ואף במלאכה כזו, אין היתר להתחיל במלאכה, כי אם להמשיך במלאכה שהוחל בעשייתה לפני הנץ החמה; למעט תפירה, תספורת וכביסה, אשר מחמת הצורך הרב שיש בהן לכל אדם, התירו חכמים אף להתחיל

איזה שד יצא לעולם ביום שלפני מתן תורה?

וערב שביעי של פסח, אינו נחשב כערב יום טוב לענין זה, כיון שאינו חג בפני עצמו. ובלילות ערבי ימים טובים, מותר להקיז דם, אך בליל שמיני עצרת אסור, משום שזהו ליל 'הושענא רבה', שהוא יום דין. וכשחל יום טוב ראשון של פסח ביום ראשון, מותר להקיז בערב שבת שלפניו, אך אם חג השבועות חל ביום ראשון - יש שאסרו להקיז בערב שבת שלפניו.

[שו"ע תסח, י, ומשנ"ב לח; ביאורים ומוספים דרשו, 31]

בעבר, היה נהוג להקיז דם כדי לשפר את בריאות הגוף, ואמרו חכמינו ז"ל שבערב חג השבועות סכנה היא לעשות כן, משום שכאשר עמדו ישראל לקבל את התורה, יצא ביום זה לעולם שד שמו 'טבוח', שתפקידו היה לכלות את בשרם ודמם חלילה במידה ולא יאבו לקבל את התורה; ומשום כך, בכל הדורות נותר חשש לעורר סכנה זו ביום זה, על ידי הקזת הדם. ואסרו חכמים להקיז דם בכל ערבי ימים טובים, כהרחקה מן הסכנה, שלא יבואו להקיז בערב חג השבועות.

האם מותר לבצע בדיקת דם בערב יום טוב?

ובדיקת דם המצויה בזמננו, שמוציאים בה רק מעט דם - מותרת לכתחילה אף בערב שבועות. וניתוח נחוץ, או תרומת דם נחוצה - מותר לעשותם בערב יום טוב, אך רצוי להימנע מכך. וכמו כן, ישנם סוגים שונים של הוצאת דם מהגוף שאינם מוציאים דם מפנים הגוף כמו בהקזת דם, ויש מתירים לעשותם בערבי ימים טובים, אך אין להקל בכך בערב שבועות ובהושענא רבה.

[משנ"ב תסח, לח; ביאורים ומוספים דרשו, 32-33]

כאמור, חכמינו ז"ל אסרו להקיז דם בערבי ימים טובים לצורך שיפור בריאות הגוף; אולם, הקזה הנעשית לצורך רפואה, למניעת סכנה - כבר נהגו רבים להקל ולעשותה אף בערבי ימים טובים, ואמרו חכמים, שדבר שיש בו חשש סכנה והורגלו לעשותו, עליו נאמר בתהילים: "שִׁמְר פְּתָאִים ה'". ואף בערב חג השבועות - יש להתיר זאת במקרה של חולה שיש בו סכנה, אשר הרופא הורה להקיז מדמו לצורך רפואתו.

* המעתיק את דירתו מעירו לעיר אחרת על מנת להשתקע בה, חלים עליו כל מנהגי העיר האחרת, בין לקולא ובין לחומרא, ואינו מחויב עוד במנהגי העיר הראשונה שממנה יצא.
* עיר שקיימת בה קהילה ותיקה, מנהגיה חלים על כל התושבים החדשים הבאים לדור בה, בין לקולא ובין לחומרא; ואף אם מספר חברי הקהילה הותיקה קטן בהרבה ממספר התושבים החדשים.
* אשה המקלה בדברים שנהגה להחמיר בהם בבית אביה, משום שכך מנהג בעלה - אינה זקוקה ל'התרת נדרים'.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם חייבים להגעיל את השיש לפסח או שניתן להסתפק בכיסוי עבה?

ונוהגים לכסות את מדפי הארונות לפני שמאחסנים בהם את מאכלי הפסח וכלי הפסח; וכן נוהגים לכסות כל שולחן שאוכלים עליו חמץ.

ויש אומרים שאף משטח המשמש לחמץ חם - כגון השיש שבמטבח - ניתן להשתמש בו בפסח ללא הגעלה, אם יכסוהו בכיסוי עבה שימנע מהבליעות שבמשטח לעבור למאכלי הפסח שיונחו מעל הכיסוי.

[משנ"ב תנא, קיג; ביאורים ומוספים דרשו, 96 1001]

ארונות שמאחסנים בהם במשך השנה חמץ שאינו חם, ושולחן שנזהרים שלא יגע בו מזון חם - אין צורך להגעילם לפני הפסח, אך כמובן חובה לנקותם היטב.

וכן מגירות המקרר ומדפיו, אין צורך להגעילם, שהרי אין משתמשים בהם למזון חם, ודי להם בנקיון יסודי; ואת החריצים שבגומיה המחוברת לדלת המקרר, יש לנקות בעזרת מברשת, וכדומה, כדי להוציא מתוכם את כל פירורי החמץ העלולים להימצא בהם.

הלוח היומי

כ"ט בניסן | רבי יהודה מאיר שפירא ב"ר פינחס (מקוריץ) זצ"ל, משפיטובקא

יארצייט:

תקפ"ט: רבי יהודה מאיר שפירא ב"ר פינחס (מקוריץ) זצ"ל, משפיטובקא
תר"ו: רבי יהודה ב"ר יהושע העשיל בכרך זצ"ל אב"ד סיני בעל נימוקי הגרי"ב
תרנ"ב: רבי יעקב יצחק ב"ר מנחם נחום טווערסקי זצ"ל ממאקארוב
תרי"ח: רבי משה ב"ר ישראל זצ"ל, מקוברין
תשל"ט: רבי מרדכי שלום יוסף ב"ר אהרן זצ"ל, מסאדיגורה, בעל 'כנסת מרדכי'

האם מותר לספר לראש ישיבה שאחד מתלמידיו רצה לעבור לישיבה אחרת?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

בידו מסיבות שונות, כתב בבאר מים חיים שאין לבני העיר האחרת לגלות דבר זה לאחד מבני העיר הראשונה, ואף אם כבר התגלה הדבר בפני רבים, משום שכל אחד מאנשי העיר הראשונה יתרעם על דבר זה, כיון שאין זה כבוד להם שרובם רצה לעוזבם, וזה נקרא רכילות".

ודוגמה נוספת, אקטואלית ונפוצה מאוד: "וכן בחור ישיבה שרצה לעבור לישיבה אחרת [מחמת חסרונות שיש בראשונה] ולא התקבל, יש שכתב (שו"ת לחפץ בחיים ח"א סי' לז) שיש בזה משום רכילות על הישיבה הראשונה שרצה לעבור ממנה, ועל כן אסור לספר זאת לראש הישיבה של הישיבה הראשונה [אם יתרעם עליו, וכן לבחורים שבה שיתרעמו עליו], אפילו אם הדבר ידוע בישיבה הראשונה".

בהלכות הנלמדות היום בסדר הלימוד היומי (כלל ב סעיף ג) מכריע ה'חפץ חיים' כפי הדעות הסוברות שאיסור רכילות קיים גם כאשר הדברים כבר נאמרו 'באפי תלתא' ויש להם פרסום. ובהמשך דבריו מביא דוגמאות מעשיות הנובעות מהכרעה זו: "ולפי זה, אם שותף אחד רצה להסתלק בנדון העסק שלו משותפו, כי חשב שאחרים ישתתפו עמו, ולבסוף לא עלתה בידו (וכן בכהאי גוונא חתן מהשידוך שלו), אסור לגלות דבר זה להשותף הראשון שלו, אף דכבר נשמע דבר זה באפי תלתא או יותר... דוודאי ינקוט ליה בלבו על שותפו על דבר זה שרצה להסתלק מאתו...".

ב'ביאורים ומוספים' של 'דרשו' מביאים לכך דוגמאות נוספות מחיי היום יום: "וכן לגבי רב שרצה לעבור לעיר אחרת ולא עלתה

יארצייט הרה"ק רבי משה ב"ר ישראל פוליר מקוברין

י"ד לעומר

אמו של הרה"ק רבי משה מקוברין היתה נוהגת מדי יום לאפות לחם ולבשל תבשילים ולחלקם לעניים. פעם אחת באו הרבה עניים יחד ולא הספיקה לאפות לכולם בבת אחת, והיו שם עזי פנים שהחלו לצעוק עליה ולקללה קללות נמרצות, והיא החלה לבכות שהרי היא טורחת בכל כוחה בעבורם ומדוע עוד יקללוה, אמר לה הרה"ק: "אדרבה, אם תעשי את המצוה והם יחרפוך, המצוה תהיה בשלמות, אך אם רק ישבחו אותך, לא תהיה המצוה בשלמות".

(אמרות טהורות - מהר"מ מקוברין עמ' לט)

נשתדל להיטיב עם הסובבים אותנו, אף כאשר אין הם יודעים להעריך את מעשינו, שהרי אם נעשה רק לשם שמים ירבה שכרנו